

Pålagt datafangst som styringsredskap: Styrer statens "datakåthet" kommunenes IKT- politikk

Innledere :

- Arild Jansen, Avd. for forvaltningsinformatikk, Universitetet i Oslo
- Ole John Østenstad, rådmann, Førde Kommune
- Geir Graff, seksjonsleder, Asker kommune

- Deretter en åpen debatt

Grunnleggende prinsipper for ansvarsfordeling og styring av den norske forvaltningen

- Sektorisert og linjeansvarsprinsippet
 - Det enkelte departement og sektororgan har fullt ansvar og myndighet i egen IKT-utvikling og bruk
- [Semi]konstitusjonelt skille mellom staten og kommunen
 - Staten kan bare indirekte grad styre kommunes IKT-bruk
 - Interkommunalt samarbeid er så langt stort sett frivillig

I hvilken grad blir den kommunale IKT-bruken indirekte påvirket eller styrt gjennom ulike pålegg og krav til innrapportering, hvor en ikke har drøftet det mer prinsipielle sidene (og ikke minst effektene) av denne "styringen".

Et kort historiske tilbakeblikk

Hvem har uttalt dette ??

- behovet for bedre samordning av arbeidet med planlegging og utvikling av edb-systemer, og spesielt forslag om en felles begreps- og systemstruktur mm . Mens utredningen foreslår et sentralt planleggingssystem for edb-sektoren, vektlegger departementet her at
“ansvaret for administrativt utviklingsarbeid påligger primært den enkelte institusjon. Det bør derfor ikke gjennomføres sentrale, overordnede ordninger når det gjelder organisering av databehandlingen som medfører vesentlige endringer i dette forhold.
Databehandlingsfunksjonene må vurderes som hjelpefunksjoner som det ikke kan være naturlig å ha en for sterkt sentralisert planlegging for.”
- *St. mld. 37 (1974-75) Om planlegging av databehandlingen i forvaltningen*

Likeledes dette ??:

det er ikke tilstrekkelig grunnlag for en beslutning om oppbygging av en integrert systemstruktur i forvaltningen. [...] Utviklingen i retning av større samordning må først og fremst skje gjennom løpende praktisk samarbeid og kontakt mellom de enkelte departementer og institusjoner. [...] EDB er en av flere virkemidler i realiseringen av statsforvaltningens mål, og det er viktig at utviklingen på datafeltet blir tilpasset andre utviklingstiltak av organisatorisk, systematisk og personal-administrativ art. Utsagnet illustrerer på en treffende måte noen av de spørsmålene som det har vært mest strid om i statens IKT-bruk.

Se Inst. S. fra nr. 256 (1974-1975) Inst. Fra adm. komiteen om planlegging av databehandling i staten

Om dataflyt mellom kommune og stat

- Kommunene er pålagt innrapportering til staten (til departementer, direktorater og tilsyn med mer)
- Dette innebærer en omfattende og løpende datautveksling mellom statlige etater og kommunale virksomheter, som basis for forvaltning og tjenesteproduksjon, samt data knyttet til styring og politiske beslutninger.
 - Lover og forskrifter fastlegger hva (hvilke data) som skal innrapporteres (økonomi, skole, helse, og omsorg, tekniske sektor, areal, ressurs- og miljøforvaltning osv, ...)
 - Etatene (ofte gjennom deres datasystemene) bestemmer hvordan dette skal skje, som i stor grad stiller krav til kommunenes datasystemer
 - Denne innrapporteringen skjer ofte ut i fra enkelte statlige etats spesifikke systemløsninger, og er ikke er samordnet
- Disse pålegg vil også påvirke (styre) kommunenes rutiner for dataproduksjon og utforming av egne datasystemer, og derved også kvaliteten på dataene

Hva er konsekvensene av dette ?

Noen av konklusjonen i et utredningsarbeid i 1992 :

- Mens data i stor grad *produseres* på lokalt nivå i tilknytning til oppgaveløsningen, blir de lagret (forvaltet) i sentrale databaser og registre
- Kvalitet på og nytten av data er nær knyttet til brukerbehov og bruksmåter. God datakvalitet for en bruker er ingen garanti for kvalitet for andre brukere, med mindre behov og bruksmåter samsvarer.
- Sikring av *god datakvalitet* må skje nærmest mulig kilden, dvs. der hvor data produseres eller vedlikeholdes gjennom løpende bruk av kvalifiserte brukere
- [Sentrale] standarder for innrapportering/forvaltning som ikke samsvarer med lokale behov vil svekke datakvalitet både lokalt og sentralt
- Det advares mot å utforme en felles modell for dataforvaltning på tvers av sektorer utover de [grunndata] en er enige om forståelsen av.

Fra en rapport til Statskonsult om informasjonsutveksling stat- kommune i i 1992 som underlag til sektorplan for IT iforvaltningen

Noen spørsmål

I hvor stor grad påvirker denne pålagte innrapporteringen kommunenes utvikling og bruk av egne IKT-løsninger, og kvaliteten på de data bruker i egen oppgaveløsning

Har den samlede effekten av pålagt innrapportering utilsiktede og uheldige effekter?

Er det derfor behov for en mer prinsipiell debatt om fastsetting av innrapporteringsrutiner og standarder, og hvordan dette påvirker kommunenes IKT-løsninger og kanskje oppgaveløsningen?